

ŽIVKO ŠARIĆ: KAZIVANJA O STAROM ŠIBENIKU

*Slobodna Dalmacija, Šibenski list, Muzej grada Šibenika,
Šibenik, prosinac 2009.*

Knjiga zapisa *Kazivanja o starom Šibeniku* Živka Šarića napisana su i objavljena u *Šibenskom listu* od 14.siječnja 1989.do 30.lipnja 1990.godine i obuhvaćaju ukupno 57 razgovora sa Šibenčanima, pretežito starije životne dobi.

Kazivanja o starom Šibeniku vrijedan su dokument o jednom vremenu i ljudima kojima je, kako je u proslavu istaknuo autor - *Šibenik u srcu*.

Dragocjena je ovo građa - zapisi o zanimljivom, teškom ali i istovremeno i duhom bogatom, dragom življenju Šibenčana u razdoblju od kraja 19. do osamdesetih godina 20. stoljeća, točnije do 2. svjetskog rata. Priče su to koje je vješto zabilježio Živko Šarić s nadasve zanimljivim kazivačima (43 Šibenčanina i 24 Šibenčanke) različitih zanimanja, ponajviše običnih, bistrih, pametnih ljudi: težaka, trgovaca, lučkih radnika, činovnika, službenika, domaćica, profesora, pravnika, viših službenika. Njihova kazivanja podsjećaju nas na stari Šibenik i njegove simpatične i drage žitelje kroz protekla dva stoljeća. Priče su to kazivača koji su u vrijeme kazivanja imali preko 80, a više njih i preko 90 godina, kompetentnih da kazuju, pričaju o prošlosti Šibenika, priče iznimno zanimljive i današnjim čitateljima, pogotovo onima koji su emociionalno vezani za stari Šibenik i život u njemu.

Pored neosporne etnografske vrijednosti (običaji, zbivanja za pamćenje, više od stotine živih i nadasve zanimljivih dogodovština) zapisi imaju i jezičnu vrijednost, posebno dijalektološku, koja je prebogata laksikom, danas već zaboravljenih riječi, pa i čitavih fraza.

Posebno je tu zanimljiv šibenski govor tog vremena, zatim morfološki oblici, fonemi, riječju stari šibenski govor koji do danas nije sustavno, stručno - znanstveno obrađen, kritički analiziran, posebice ritam starog šibenskog govora, te zvonke, ritmički melodične štokavske ikavice, koja je ovjekovječena i u zapisima - kazivanjima koje je pribilježio Živko Šarić.

Zapisi sabrani u knjizi *Kazivanja o starom Šibeniku* svjedoče o izvornom šibenskom govoru prve polovice 20.stoljeća i služe kao dragocjeni izvor i stručna literatura za izučavanje šibenskog govora s kraja 19.i kroz 20. stoljeća.

Kad govorimo o autentičnom šibenskom govoru iz tog vremena treba naglasiti i to kako nije lako, odnosno nije moguće utvrditi da je bio jedinstven, kako je zapravo govorio pravi, fetivi Šibenčanin toga vremena, jer je svaka skupina po šibenskim kvartovima imalo svoj specifičan govorni korpus, svoju govornu frazeologiju, svoje različite, zasebne, specifične i morfološke i sintaktičke i fonološke osobitosti.

I govor kazivača u ovom zbiru šibenskih priča upravo svjedoči o toj različitosti po kvartovima: Varoš, Gorica, Dolac, Crnica, Plišac, boduli sa šibenskih otoka, pridošlica iz Dalmatinske zagore. A ta uočljiva govorna raznolikost, zapravo je svojevrsno bogatstvo, a nikako nedostatak.

Ipak se mogu utvrditi i određene jedinstvenosti i kad je riječ o morfološkim oblicima, sintaksi i posebno leksiku. Tako je npr. zajednička jezično -govorna karakteristika nerazlikovanje u artikulaciji glas *č* i *ć*. Zatim, u šibenskom govoru toga vremena zamjećujemo da se na kraju riječi glas *m* zamjenjuje glasom *n*: *vodom-vodon*, *motikom-motikon*; često se glas *n* dodaje tamo gdje mu nije mjesto. Umjesto *dakle* izgovaraju *daklen*; glas *lj* vrlo se rijetko čuje, kao i glas *h*: *uje*, *zeje*, *poje*, *jubav*, *rvacki* umjesto *hrvatski*, *muva* - *muha*, *buva* - *buha* itd.

Ovakav način pisanja knjige može se koristiti i za istraživanje specifičnih socijalnih, kulturnih i povijesnih pitanja kroz životnu priču pojedinca, te za istraživanje veze između individualnih života i širih javnih događaja. Ovakvi intervjui su također korisni i za proučavanje jednog aspekta ljudskog života u kontekstu mnogo kompliciranije životne priče, a zahtjevaju od onih koji vode razgovor da budu fleksibilni u svojim pitanjima i da slijede zanimljive i važne indicije kako im nadolaze.

Kazivanje o starom Šibeniku dobra je, sadržajna i vrlo vrijedna knjiga koja zaslužuje da se nađe u svim šibenskim, pa i u hrvatskim knjižnicama, a posebice u obiteljskim bibliotekama Šibenčana ma gdje bili.

Čitatelji će iz ove knjige naučiti različite stvari i naći različite inspiracije iz grada koji nam je blizak prostorom, ali odvojen vremenom. Za one koji manje poznaju Šibenik i Šibenčane dobro će im doći ovi *zapisi o gradu koji se više smija nego plaka i o ljudima koji se nisu dali sedlati*.

Split, 04.05.2012.

Velimir Karabuva